

AIVD hoeft niet groter, maar moet wel bet

Goed zoeken in databanken is effectiever in de strijd tegen het terrorisme dan meer mensen inzetten, vindt Bart Custers.

Volgens minister Remkes was de AIVD op de hoogte dat Mohammed B., de moorde-

naar van Theo van Gogh, geen frisse jongen was en contracten had met de van terrorisme verdachte Samir A. Toch werd hij niet in de gaten gehouden. Er is namelijk onvoldoende capaciteit om iedereen in de gaten te houden.

Vaak wordt ervoor gepleit om meer mensen in te schakelen om verdachten in de gaten te houden en om meer gegevens te verzamelen. Vanwege de onvoorspelbaarheid van terrorisme zal echter het tekort aan mankracht en informatie chronisch zijn. De oplossing wordt daarom in de verkeerde

richting gezocht.

Het probleem bij terrorismebestrijding is dat er weliswaar vrij veel mensen zijn die tot verdachte groepen behoren, maar dat slechts enkelen onder hen daadwerkelijk tot aanslagen zullen overgaan. Die mensen moet je eruit zien te pikken en daarvoor heb je (de juiste) informatie en (de juiste) mankracht nodig.

Eén van de nieuwste manieren om gegevens sneller te analyseren is door middel van *data mining*: het geautomatiseerd zoeken naar verbanden in databases. Elkmeek kan nauwkeurig worden nagaan welke eigenschappen leiden tot een verhoogd risico profiel. Denk bijvoorbeeld aan het nemen van vlieglessen, het bezoeken van bepaalde websites of het frequent reizen naar Afghanistan.

In de Verenigde Staten wordt deze techniek reeds met succes toegepast in de databanken van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en er worden regelmatig ver-

rekeningen opgepikt of het land uitgezekt. Het voordeel is dat je niet alleen bekende terroristen kunt identificeren, maar ook *potentiele*. Terroristen weten nu eenmaal hoe je een strafblad of verdinking

Pik de mensen eruit die daadwerkelijk tot aanslagen overgaan

moet vermijden. Toch kun je met data mining risicogroepen herkennen, bijvoorbeeld aan hun gedrag op internet of hun belgedrag, maar de bergen informatie zijn zo groot dat je zoekt naar een spel in en hoopberg. Het is dus verstandiger om te investeren in geavanceerde analysemethoden dan in meer mensen en meer informatie. Dat is inmiddels ook in Den

Haag doorgedrongen, want in augustus schreef minister Remkes al een brief aan de Tweede Kamer waarin hij aankondigde de AIVD de bevoegdheid te verlenen data mining te verrichten. Hij ging

OPINIE

daartij echter niet in op de nadelen die data mining en risicoprofieling met zich mee kunnen brengen. Immers, als aan de hand van bepaalde persoonskenmerken wordt ingeschat hoe groot de kans is dat iemand een terroristische bedreiging vormt, dan geeft zo'n voorspelling nog niet aan wie een terrorist is. Onlangs werd de zanger Cat Stevens, die zich na zijn bekering tot de islam Yusuf Islam noemt, de toegang tot de Verenigde Staten ontzegd op basis van zijn risicoprofiel. Omdat de Amerikaanse overheid op zeker wil spelen, worden op deze manier veel mensen tegengehouden of uitgezet. Het is aan de betrokkenen om hun onschuld te bewijzen, als ze daartoe al de kans krijgen.

Naast onjuiste selectie bestaat ook het gevaar dat groepen met een verhoogd risicoprofiel gesitueerd worden door de samenwerking. Zodra bijvoorbeeld zou blijken dat een bepaalde groep moslims in een verhoogd risico profiel valt, kan het idee ontstaan dat al deze mensen terroristen zijn. Uiteraard kan dat weer leiden tot meer polarisatie in de samenleving, hetgeen uiteindelijk een bron van terrorisme kan zijn.

Een derde bezwaar is dat minister Remkes ook de gegevens van niet-verdachten wil gebruiken in de databases van de AIVD. Daarmee schendt hij het beginsel dat iedereen onschuldig is. Bovendien willen we geen geheime dienst die alles van burgers weet, maar een geheime dienst die alles van terroristen weet.

Inlichtingen- en veiligheidsdiensten willen, gezien hun taakstelling, voortdurend meer bevoegdheden en gezien het huidige politieke klimaat lijken ze die ook te krijgen. Echter, in plaats van te hameren op meer bevoegdheden, meer geld en meer mankracht verdient het aanbeveling te investeren in geavanceerde data-analyse. Wel dient daarbij grote zorgvuldigheid in acht genomen te worden. Onbepaald gegevens verzamelen en mensen in de gaten houden mag immers geen doel op zich zijn.

Dr. Ir. B.H.M. Custers promoveerde onlangs aan de Universiteit van Tilburg op het proefschrift 'The Power of Know-ledge' over data mining en risicoprofieling.